Valtakunnansyyttäjä

16.1.2020 Dnro 222/27/19

Eduskunta

Asia: Valtakunnansyyttäjä pyytää eduskunnalta perustuslain 30 §:n 2 momentissa tarkoitettua suostumusta asettaa kansanedustaja Juha Mäenpää syytteeseen hänen valtiopäivillä 12.6. 2019 lausumiensa mielipiteiden johdosta.

Viite: Esitutkintapöytäkirja 5500/R/37344/19

1. Asian tausta (tapahtumakuvaus)

Kansanedustaja Juha Mäenpää (ps) käytti 12.6.2019 klo 22.27 Eduskunnan täysistunnossa seuraavan sisältöisen puheenvuoron:

"*Arvoisa puhemies! Tuo edustaja Kiljunen sai motivoitua minua niin paljon, että ajattelin käyttää vielä pienen puheenvuoron. Eikö teistä ole huolestuttavaa, että maahamme tulleet poliittiset turvapaikanhakijat ottavat minuun yhteyttä? He ovat huolissaan tästä hallitsemattomasta invaasiosta, joka Suomeen tuli. Eikö se ole niin kuin jollain lailla pysähdyttävää, että perussuomalaiseen ottaa Iranista lähtöisin oleva ihminen yhteyttä, ja on huolissaan tästä tilanteesta? Ei minulla ole mitään sitä vastaan, jos tänne Venäjältä tulee joku henkilö. Heidän on tänne helppo sopeutua. Heidän uskontonsa on hyvin meidän uskontommae kaltainen. Tai jos he tulevat Virosta tai jostakin muualta.*

2015 syksyllä Suomeen tuli turvapaikanhakijoita sellaisista maista, joissa on erilainen uskonto kuin meillä, ja joissa uskonnon sisällä on useita haaroja, jotka eivät keskenäänkään pysty siellä asumaan. 2015 tänne tuli noin 32000 ihmistä, pääosin samasta uskontokunnasta, mutta hyvin monet heistä erilaisista uskonnon haaroista. Se tulee aiheuttamaan ongelmia. Jos viitsisitte katsoa tuon Seinäjoen arabikevät -dokumentin, se löytyy Yleisradiosta vielä muutaman päivän ajan. Siinä hyvin selkeästi tulee ilmi, kun turvapaikanhakija kertoo, että osa heistä tuli tänne turistiksi, osa raiskaamaan. Tiedän jotain muutakin tuosta dokumentista, mutta kerron nyt vain sen, mitä tässä julkisesti sanon.

Täällä hallitusohjelmassa on yksi hyvä kirjaus. Täällä lukee: ”Tehostetaan vieraslajien torjuntaa sekä lainsäädännöllä että torjuntatoimenpiteiden rahoitusta lisäämällä” Tämä valitettavasti lukee väärässä kohdassa. Kiitoksia.”

Mäenpään puheenvuoro kirjattiin eduskunnan pöytäkirjaan PTK 16/2019. Kyseinen täysistunto myös kuvattiin ja se on julkisesti katsottavissa internetissä eduskunnan verkkosivuilla.

-Perussuomalaisen puolueen johto käyttää toistuvasti mm. ilmaisuja: "Rajat kiinni raiskaajilta" ja "Haittamaa-hanmuutto kuriin tiukoilla otteilla."

Puheenvuoron johdosta Helsingin poliisilaitokselle tehtiin r rikosilmoitusta. Poliisi kirjasi asiasta tutkintailmoituksen S500/R/3734 ja toimitti esitutkinnan. Esitutkinnan jälkeen poliisi katsoi asiassa ole syytä epäillä Mäenpään syyllistyneen menettelyllään rikoslain 11 luvu §:ssä rangaistavaksi säädettyyn kiihottamiseen kansanryhmää vastaa toimitti asian syyttäjälle syyteharkintaa varten.

-Nämä kommentit kohdis-tuvat juuri ulkomaalaisiin pakolaisiin, tiettyyn ihmis-ryhmään. Ne kohdistetaan tarkoituksella muualta tule-via turvapaikanhakijoita kohtaan, joista valtaosa on islaminuskoisia.

-Miksi valtakunnansyyttäjä ei ole nostanut eikä edel-leenkään nosta syytteitä näistä lausumista?

Kyse on rikosasiasta, jossa sananvapauslain 24 §:n 1 nojalla syytteen nostamisesta päättää valtakunnansyyttäjä. Koska kyse on kansanedustajan valtiopäivillä esittämästä mielipiteestä, edellyttää syytteen nostaminen ja syyttämättä jättämistä koskevan päätöksen tekeminen oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 1 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitetulla harkinnanvaraisella perusteella perustuslain 30 §:n 2 momentissa tarkoitettua eduskunnan viiden kuudesosan (5/6) enemmistöllä antamaa suostumusta.

2. Sovellettavat lainkohdat

Rikoslaki 11 luku 10 &

> Joka asettaa yleisön saataville tai muutoin yleisön keskuuteen levittää tai pitää yleisön saatavilla tiedon, mielipiteen tai muun viestin, jossa uhataan, panetellaan tai solvataan jotakin ryhmää rodun, ihonvärin, syntyperän, kansallisen tai etnisen alkuperän, uskonnon tai vakaumuksen, seksuaalisen suuntautumisen tai vammaisuuden perusteella taikka niihin rinnastettavalla muulla perusteella, on tuomittava kiihottamisesta kansanryhmää vastaan sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Laki sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä (460/2003) 24 § 1 momentti

> Valtakunnansyyttäjä päättää syytteen nostamisesta julkaistun viestin sisältöön perustuvasta virallisen syytteen alaisesta rikoksesta sekä tällaiseen rikokseen liittyvästä päätoimittajarikkomuksesta. Valtakunnansyyttäjä määrää tällöin myös siitä, kenen on ajettava syytettä.

Perustuslaki 1 § 2 momentti

Suomen valtiosääntö turvaa ihmisarvon loukkaamattomuuden ja yksilön vapauden ja oikeudet sekä edistää oikeudenmukaisuutta yhteiskunnassa.

Perustuslaki 6 & 1 ja 2 momentti

Ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä.

Ketään ei saa ilman hyväksyttävää syytä asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän Syyn perusteella.

Perustuslaki 12 $ 1 momentti

Jokaisella on sananvapaus. Sananvapauteen sisältyy oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä. Tarkempia säännöksiä sananvapauden käyttämistä annetaan lailla. Lailla voidaan säätää kuvaohjelmia kokevia lasten suojelemiseksi välttämättömiä rajoituksia.

Perustuslaki 30 § 2 momentti

Kansanedustajaa ei saa asettaa syytteeseen eikä hänen vapauttaan riistää hänen valtiopäivillä lausumiensa mielipiteiden tai asian käsittelyssä noudattamansa menettelyn johdosta, ellei eduskunta ole siihen suostunut päätöksellä, jota vähintään viisi kuudesosaa annetuista äänistä on kannattanut.

Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 1 luku 2 &

Syyttäjän tehtävänä on nostaa syyte ja aja siitä.

Syytteen nostamisen edellytyksistä säädetään 6 §:n 1 momentissa. Lisäksi noudatetaan, mitä asianomistajan syyttämispyynnöstä ja muista erityisistä syytteen nostamisen edellytyksistä muualla laissa säädetään.

Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 1 luku 6 &

Syyttäjän on nostettava syyte epäillystä rikoksesta, jos hän katsoo, että:

1) se on laissa säädetty rangaistavaksi;

2) sen syyteoikeus ei ole vanhentunut; ja

3) on olemassa todennäköisiä syitä rikoksesta epäillyn syyllisyyden tueksi.

Vaikka on olemassa todennäköisiä syitä epäillyn syyllisyyden tueksi ja muut 1 momentissa säädetyt edellytykset täyttyvät, syyttäjä saa kuitenkin jättää syytteen nostamatta 7 tai 8 §:n taikka muun vastaavan lainkohdan nojalla.

Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 1 luku 6 a §

Syyttäjän on tehtävä päätös syyttämättä jättämisestä, jos:

1) syytteen nostamiselle 6 §:n 1 momentissa säädetyt edellytykset eivät täyty;

2) hän jättää syytteen nostamatta 6 §:n 2 momentin nojalla;

3) asianomistaja ei ole tehnyt syyttämispyyntöä tai muu 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu syytteen nostamiselle säädetty erityinen edellytys ei täyty ja asian laatu vaatii erillisen päätöksen tekemistä.

Päätös syyttämättä jättämisestä on perusteltava. Perusteluista on ilmettävä ne seikat ja todisteet sekä näytön arviointi ja oikeudellinen päättely, joihin päätös perustuu.

Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 1 luku 7§

Syyttäjä saa jättää syytteen nostamatta:

1) jos epäillystä rikoksesta ei olisi odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakko ja sitä on sen haitallisuus tai siitä ilmenevä rikoksesta epäillyn syyllisyys huomioon ottaen kokonaisuutena arvostellen pidettävä vähäisenä; sekä

2) epäillystä rikoksesta, josta epäilty ei ollut tekohetkellä täyttänyt kahdeksaatoista vuotta ja josta ei olisi odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa tai enintään kuusi kuukautta vankeutta ja jonka katsotaan johtuneen pikemmin ymmärtämättömyydestä tai harkitsemattomuudesta kuin piittaamattomuudesta lain kieltoja ja käskyjä kohtaan.

Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 1 luku 8 §

> Jollei tärkeä yleinen tai yksityinen etu muuta vaadi, syyttäjä saa sen lisäksi, mitä 7 §:ssä säädetään, jättää syytteen nostamatta, jos:
>
> 1) oikeudenkäyntiä ja rangaistusta olisi pidettävä kohtuuttomina tai tarkoituksettomina ottaen huomioon rikoksesta epäillyn ja asianomistajan välillä saavutettu sovinto tai muu epäillyn toiminta tekonsa vaikutusten estämiseksi tai poistamiseksi, hänen henkilökohtaiset olonsa, teosta hänelle aiheutuvat muut seuraukset, sosiaali- ja terveydenhuollon toimet tai muut seikat;
>
> 2) epäilty rikos ei yhteisen rangaistuksen määräämistä tai aikaisemmin tuomitun rangaistuksen huomioon ottamista koskevien säännösten johdosta olennaisesti vaikuttaisi kokonaisrangaistuksen määrään: tai
>
> 3) asian käsittelyn jatkamisesta aiheutuvat kustannukset olisivat selvässä epäsuhteessa asian laatuun ja siitä mahdollisesti odotettavissa olevaan seuraamukseen.
>
> Jos syyteharkinnassa on saman henkilön tekemäksi epäiltyjä rikoksia kaksi tai useampi ja hän on tunnustamalla edistänyt yhden tai useamman epäillyn rikoksen selvittämistä, syyttäjä voi päättää, että syytettä ei nosteta kaikista epäillyistä rikoksista. Syyte on kuitenkin nostettava, jos tärkeä yleinen tai yksityinen etu niin vaatii.

3. Perustelut

3.1 Rikosoikeudellinen arviointi

Lausumien solvaavuus ja panettelevuus

> Kiihottamista kansanryhmää vastaan koskeva rangaistussäännös on ollut nykyisen sisältöisenä voimassa 1.6.2011 alkaen. Viimeisen muutoksen jälkeen rangaistussäännös vastaa Euroopan unionin neuvoston rasismin ja muukalaisvihan tiettyjen muotojen ja ilmaisujen torjumiseksi rikosoikeudellisin keinoin annettua puitepäätöstä (2008/913/YOS) sekä Euroopan neuvoston jäsenmaiden 28.1.2013 laatimaa Euroopan neuvoston tietoverkkorikollisuutta koskevan yleissopimuksen lisäpöytäkirjaa (ETS 189).
>
> Rikoslain 11 luvun 10 §:ssä säädetyllä kriminalisoinnilla suojataan kansanryhmää siihen kohdistuvalta syrjivältä ja vihamieliseltä propagandalta. Tunnusmerkistön täyttymistä arvioidaan yhtäältä sananvapauden ja toisaalta syrjimättömyyden ja ihmisarvon loukkaamattomuuden näkökulmasta. Syrjinnän kielto ja ihmisarvon

loukkaamattomuus kieltävät syrjivät teot, toiminnan ja puheet, jotka kohdistuvat syrjinnältä suojattuun ihmisryhmään.

Rangaistussäännöstä on tulkittava ottaen huomioon sen tarkoitus, perustuslaissa säädetty sananvapauden suoja, edellä mainitut Suomea sitovat kansainväliset säännökset sekä kansallinen ja Euroopan Ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisukäytäntö. Sananvapauden väärinkäyttö ja väkivaltaan yllyttävä vihapuhe ovat kiellettyjä, koska ne loukkaavat voimakkaasti Euroopan Ihmisoikeussopimuksen perusarvoja, joihin kuuluvat muun muassa suvaitsevaisuus, syrjimättömyys, keskinäinen kunnioitus ja ihmisarvon tunnustaminen. Tässä tapauksessa kyse ei ole niin vakavasta vihapuheesta, että sitä tulisi arvioida Euroopan ihmissopimuksen 17 artiklan tarkoittamana oikeuksien väärinkäyttönä vaan tunnusmerkistön täyttymistä on arvioitava sopimuksen 10.2 artiklassa tarkoitettujen sananvapauden rajoitusperusteiden kautta. Tällaisena rajoitusperusteena tulee kyseeseen artiklassa tarkoitettu yleinen järjestys ja turvallisuus.

Sananvapaus on luonteeltaan poliittinen perusoikeus ja nauttii vahvinta suojaa poliittisen sananvapauden alueella. Tästä huolimatta ihmisarvon loukkaaminen tälläkään alueella ei ole sallittua.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuin (EIT) on ratkaisukäytännössään yleisesti katsonut, että ns. poliittista puhetta ei saa rajoittaa ilman pakottavia syitä. Ihmisoikeustuomioistuin on kuitenkin myös huomauttanut, että demokratian kulmakiviin kuuluu suvaitsevuus ja ihmisten tasa-arvo. Tämän vuoksi demokratiassa on tuomioistuimen mukaan välttämätöntä määrätä seuraamuksia tai ryhtyä ennalta estäviin toimenpiteisiin silloin, kun lausumilla yllytetään suvaitsemattomuuteen perustuvaan vihaan. Vihapuheet, jotka saattavat loukata henkilöitä tai henkilöryhmiä, eivät tuomioistuimen mukaan ansaitse ihmisoikeussopimuksen 10 artiklan suojaa.

EIT:n tuomarit eivät kuitenkaan olleet yksimielisiä.

Äänet jakautuivat 4 – 3 Feretin tappioksi.

https://urly.fi/1Goa

Ratkaisussaan Feret v. Belgia (16.7.2009) EIT on todennut, että vihapuhe jää myös ns. poliittisen sananvapauden ulkopuolelle. Tässä tapauksessa oli kyse siitä, että Belgian oikeusviranomaiset olivat ryhtyneet toimiin erästä poliitikkoa vastaan hänen eräitä kansanryhmiä koskevien lausumiensa vuoksi. Ihmisoikeustuomioistuin päätyi ratkaisussaan pitämään poliitikon sananvapauden rajoittamista ihmisoikeussopimuksen kannalta sallittuna.

Huomionarvoista tapauksessa on se, että valittaja Feret oli tekoaikaan erään poliittisen puolueen puheenjohtaja ja myös parlamentin jäsen. Ratkaisun perustelujen mukaan rasistista syrjintää ja ulkomaalaisvihaa tuli vastustaa niiden kaikissa muodoissaan niin pitkälle kuin mahdollista ja silloinkin, kun puheella ei kehotettu ryhtymään mihinkään tiettyyn

väkivaltaiseen tai muutoin rikolliseen tekoon. Valittajan asema parlamentaarikkona ei vähentänyt hänen vastuutaan. Oli olennaisen tärkeää, että poliitikot välttivät julkisissa puheissaan ilmaisuja, jotka olivat omiaan ruokkimaan suvaitsemattomuutta.

Rikoslain 11 luvun 10 §:ää koskevien esitöiden (HE 317/2010 vp, s. 42) mukaan säännöksen soveltamisessa ja rangaistavuuden rajaamisessa on tärkeää ottaa huomioon säännöksen suhde perustuslain ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen suojaamaan sananvapauteen. Viestintään ei saa puuttua enempää kuin on välttämätöntä, kun otetaan huomioon sananvapauden merkitys kansanvaltaisessa oikeusvaltiossa. Tämän vuoksi esimerkiksi maahanmuutto- tai ulkomaalaispolitiikan tai siitä vastuussa olevien henkilöiden voimakaskaan arvostelu ei sellaisenaan täytä rikoksen tunnusmerkistöä. Rangaistavaa kuitenkin on kansanryhmien uhkaaminen, solvaaminen tai panettelu, jotka loukkaavat edellä mainitussa säännöksessä tarkoitettuihin ryhmiin kuuluvien ihmisten yhdenvertaisuutta ja ihmisarvoa. Hallituksen esityksen mukaan tyypillistä rangaistavaa menettelyä olisi "sellaisen tiedon, mielipiteen tai muun viestin levittäminen, joissa ryhmään kohdistuvaa väkivaltaa tai syrjintää pidetään hyväksyttävänä tai toivottavana tai ihmisiä verrataan eläimiin, loisiin jne. tai yleistäen väitetään heitä rikollisiksi tai esitetään alempiarvoisiksi jne.”

Vakiintuneesti on katsottu, että lausumilta edellytetään myös tiettyä vaikuttavuutta ja vakavuutta, jotta niitä voitaisiin pitää kiihottamisrikoksessa tarkoitettuna solvaamisena ja panetteluna. Lausumien tulee olla sellaisia, että ne ovat omiaan aiheuttamaan suvaitsemattomuutta, halveksuntaa ja mahdollisesti jopa vihaa niiden kohteena olevaa kansanryhmää kohtaan (KKO 2012:58 k. 39). Tällaiset lausumat edistävät vihan ilmapiirin syntymistä yhteiskunnassa ja vaarantavat sen yleistä järjestystä ja turvallisuutta.

-Kirjelmässään valtakunnan-syyttäjä sanoo Mäenpään käsitelleen islaminuskoa ja islaminuskoisia kielteisessä valossa.
-Kuitenkaan eduskuntapu-heenvuorossaan Mäenpää nimenomaan ei mainitse islamia tai muitakaan uskontoja.

Mäenpään puheenvuorossa käsitellään islaminuskoa ja erityisesti islaminuskoisia turvapaikanhakijoita kielteisessä valossa. Puheenvuoronsa päätteeksi Mäenpää toteaa seuraavasti: *Täällä hallitusohjelmassa on yksi hyvä kirjaus. Täällä lukee: ”Tehostetaan vieraslajien torjuntaa sekä lainsäädännöllä että torjuntatoimenpiteiden rahoitusta lisäämällä” Tämä valitettavasti lukee väärässä kohdassa.*

Ottaen huomioon että Mäenpään viittaamassa, hallitusohjelmaan tehdyssä kirjauksessa on kyse Maa- ja metsätalousministeriön hallintasuunnitelma II:ssa tarkoitetuista, luonnon monimuotoisuutta ja siihen liittyviä ihmisten hyvinvointia ylläpitäviä ekosysteemipalveluja uhkaavien, EU:n vieraslajiluettelossa tarkoitettujen kasvien ja eläinten torjuntaan liittyvistä toimenpiteistä, hänen käyttämäänsä ilmaisua on

Toinen kerta, kun valtakunnansyyttäjä väittää Mäenpään loukanneen islaminuskoisia.

pidettävä epäasiallisena sekä islaminuskoisia ja erityisesti islaminuskoisia turvapaikanhakijoita halventavana.

Suomalaisessa yhteiskunnassa vakiintuneiden arvokäsitysten perusteella ilmaisua, jossa ihmisryhmiä verrataan kasveihin tai eläimiin, on pidettävä epäasiallisena, halventavana ja loukkaavana. Lausumat ovat kyseisiä ihmisryhmiä syrjiviä ja loukkaavat niihin kuuluvien ihmisten yhdenvertaisuutta ja ihmisarvoa. Lisäksi ne ovat omiaan aiheuttamaan suvaitsemattomuutta, halveksuntaa ja mahdollisesti jopa vihaa niiden kohteena olevia, syrjinnältä suojattuja ihmisryhmiä kohtaan. Asiassa ei ole tullut ilmi mitään sellaista, jonka perusteella lausumat nauttisivat sananvapauden suojaa.

Tahallisuus

Hallituksen esityksen ja myös vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan rangaistavuuteen kiihottamisessa kansanryhmää vastaan riittää niin sanottu olosuhdetahallisuus. Tämä tarkoittaa siitä, että tekijän on täytynyt ymmärtää eli pitää todennäköisenä lausumiensa solvaavaa, panettelevaa tai uhkaavaa luonnetta. Lisäksi tekijän on täytynyt ymmärtää, että lausumat ovat vakavuudeltaan sellaisia, että ne ovat omiaan aiheuttamaan syrjintää kyseessä olevia ihmisryhmiä kohtaan. Sen sijaan tunnusmerkistö ei edellytä, että tekijällä olisi nimenomainen tarkoitusta aiheuttaa tällainen seuraus (tarkoitustahallisuus).

3.2 Prosessioikeudellinen arviointi

Suomen perustuslain 30 §:n 2 momentin sanamuodon mukaan kansanedustajaa ei saa asettaa syytteeseen eikä hänen vapauttaan riistää hänen valtiopäivillä lausumiensa mielipiteiden tai asian käsittelyssä noudattamansa menettelyn johdosta, ellei eduskunta ole siihen suostunut päätöksellä, jota vähintään viisi kuudesosaa annetuista äänistä on kannattanut. Säännös turvaa kansanedustajan toimintavapautta. Sen ydintavoitteena ei ole asettaa kansanedustajaa yleisesti rikosoikeudelliseen erityisasemaan suhteessa muihin kansalaisiin vaan suojata häntä kansanvallan keskeisenä toimijana (Antero Jyränki ja Jaakko Husa: Valtiosääntöoikeus. Lakimiesliiton kustannus 2012 s.154).

Oikeudenkäynnistä rikosasioissa (ROL) annetun lain 1 luvun 6 §:n 1 momentin mukaan syyttäjän on nostettava syyte epäillystä rikoksesta, jos hän katsoo, että 1) se on laissa säädetty rangaistavaksi, 2) sen syyteoikeus ei ole vanhentunut ja 3) on olemassa todennäköisiä syitä rikoksesta epäillyn syyllisyyden tueksi.

Säännöksen 2 momentin mukaan vaikka on olemassa todennäköisiä syitä epäillyn syyllisyyden tueksi ja muut 1 momentissa säädetyt

edellytykset täyttyvät, syyttäjä saa kuitenkin jättää syytteen nostamatta 7 tai 8 §:n taikka muun vastaavan lainkohdan nojalla. Tällöin kyse on syyttäjän harkinnanvaraisista syyttämättäjättämispäätöksistä, jossa syyttäjä toteaa tekijän todennäköisin syin syyllistyneen rikokseen, mutta luopuu syytetoimenpiteistä harkinnanvaraisin perustein. Mainituissa lainkohdissa tarkoitettuja harkinnanvaraisia perusteita ovat esimerkiksi teon vähäisyys tai että oikeudenkäyntiä ja rangaistusta olisi tiettyjen seikkojen vuoksi pidettävä kohtuuttomana.

Tulkintani mukaan perustuslain 30 §:n 2 momentti suojaa kansanedustajaa paitsi syytteeseen asettamiselta ja sitä mahdollisesti seuraavalta tuomiolta ja rangaistukselta, myös € sellaiselta syyttäjän ratkaisulta, jossa syyttäjä toteaa kansanedustajan todennäköisin syin syyllistyneen rikokseen hänen valtiopäivillä lausumiensa mielipiteiden johdosta mutta luopuu syytetoimenpiteistä. Eduskunnan suostumus tarvitaan siten paitsi syytteeseen asettamiseen myös harkinnanvaraiseen syyttämättä jättämiseen.

Luvan tarpeellisuutta arvioitaessa tulee huomioida, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetussa laissa (ROL) säädetään syyttäjän syyteoikeudesta.

ROL 1 luvun 2 §:n 2 momentissa on säädetty ne edellytykset, joilla syyte voidaan nostaa. Säännöksessä viitataan 6 §:n 1 momenttiin. Lisäksi noudatetaan, mitä asianomistajan syyttämispyynnöstä ja muista erityisistä syytteen nostamisen edellytyksistä on säädetty. Vastaavasti 6 a §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan syyttäjän on tehtävä päätös syyttämättä jättämisestä muun ohessa silloin, kun asianomistaja ei ole tehnyt syyttämispyyntöä tai muu 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu syytteen nostamiselle säädetty erityinen edellytys ei täyty ja asian laatu vaatii erillisen päätöksen tekemistä. 6 §:n 2 momentissa ei enää mainita näitä erityisiä syytteen nostamisen edellytyksiä. Edellä mainittuja säännöksiä on kuitenkin tulkittava siten, että harkinnanvarainen syyttämättä jättäminen edellyttää, että kaikki syytteen nostamista koskevat erityiset edellytykset ovat täyttyneet. Perustuslain 30 §:n 2 momentissa tarkoitettu syytelupa on ROL 1 luvun 6 a §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu syytteen nostamiselle säädetty erityinen edellytys. Mikäli syytteen nostamista koskevat erityiset edellytykset eivät täyty, päätös syyttämättä jättämisestä tehdään kyseisen ROL:n säännöksen perusteella eikä ROL 1 luvun 7 tai 8 § :n säännösten soveltaminen ole mahdollista.

Edellä lausutun perusteella pyydän eduskunnalta perustuslain 30 §:n 2 momentissa tarkoitettua suostumusta asettaa kansanedustaja Mäenpää syytteeseen hänen valtiopäivillä 12.6.2019 lausumiensa mielipiteiden johdosta. Mahdollinen syytelupa sisältää tällöin eduskunnan suostumuksen ratkaisuun, jossa katson Mäenpään

syyllistyneen todennäköisin syin kiihottamisrikokseen. Totean erikseen, että vaikka eduskunta antaisikin suostumuksen, tämä ei vielä tarkoita sitä, että asettaisin Mäenpään syytteeseen. Mikäli eduskunta ei anna suostumustaan, tulen tekemään päätöksen syyttämättä jättämisestä syyteoikeuden puuttumisen perusteella.

Valtakunnansyyttäjä Raija Toiviainen

Valtionsyyttäjä Anu Mantila

LIITTEET Esitutkintapöytäkirjat 5500/R/37344/19 ja 5500/R/37344/19 Li 1